

25.I000808

Oirschot

Raadsvoorstel

Vergaderdatum:	1 juli 2025	Registratienummer:	25.I000808
Datum Presidium:	20 mei 2025		
Datum B&W Besluit:	20 mei 2025		

Onderwerp

Principebesluit bestuurlijke fusie Best - Oirschot

Voorstel

1. Kennis te nemen van de rapporten 1 t/m 9 van de verkenning- en participatiefase en van de overall-analyse 'Best en Oirschot samen één!' (bijlagen 1 t/m 10) als uitkomst van de verkenning- en participatiefase;
2. Het principebesluit te nemen om te komen tot een reguliere samenvoeging van de gemeenten Oirschot en Best per 1 januari 2028 ;
3. De herindelingsprocedure op te starten. Het college van B&W opdracht te geven om het herindelingsontwerp op te stellen en op 2 december 2025 ter vaststelling aan de gemeenteraad aan te bieden. In deze fase, onder de naam 'Herindelingsontwerp Oirschot en Best', komt ten minste aan bod:
 - a. De visie op de nieuw te vormen gemeente met als fundament onder andere de uitgangspuntennotitie 'Vitale kernen, groene dorpen & een krachtige gemeente in de Brainportregio', de reflectie van medeoverheden en met de nader te vergaren verdiepende input van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners
 - b. De toetsingscriteria uit het beleidskader gemeentelijke herindelingen van het Rijk, waaronder lokaal en regionaal draagvlak
 - c. De naam van de nieuwe gemeente
 - d. De geografische grenzen van de nieuwe gemeente
 - e. De incidentele en structurele financiële effecten van de reguliere samenvoeging;
4. Het college van B&W op te dragen om inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en de gemeenteraden van Oirschot en Best actief te bevragen ter voorbereiding op het herindelingsontwerp;

5. Het college van B&W op te dragen om, in overleg met de gemeente Best, scenario's ten aanzien van de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK) in beeld te brengen. Onderdeel hiervan is een impactanalyse op dienstverlening, personeel en kosten voor de nieuwe gemeente na herindeling en voor de GRSK en de gemeente Oirschot;
6. Het college van B&W op te dragen om te starten met het uitwerken van de waarborgen voor het personeel;
7. Het college van B&W op te dragen om het plan van aanpak voor de fase 'Herindelingsontwerp Oirschot en Best' te starten en dit ter reflectie en afstemming voor te leggen aan de gemeenteraad. In dit plan van aanpak komen tenminste de hiervoor genoemde opdrachten aan het college van B&W terug.
8. Voor het uitvoeren van de Fase 'Herindelingsontwerp Oirschot en Best' een budget van EUR 200.000 vanuit de algemene reserve beschikbaar te stellen en de begrotingswijziging (bijlage 25.B006987) vast te stellen.

Aanleiding

Op 18 juni 2023 heeft de gemeenteraad van Oirschot naar aanleiding van de evaluatie netwerksamenwerking het besluit genomen om een bestuurlijke fusie met Best te verkennen, zoals geadviseerd in het rapport *'Oirschot, zelfbewuste parel in de Brainportregio'*. Op 16 september 2024 heeft de gemeenteraad van Best besloten om samen met Oirschot een eventuele fusie nader te onderzoeken, zoals geadviseerd in het rapport *'toekomstBESTendig'*.

In vervolg hierop hebben de gemeenteraden van beide gemeenten het initiatiefvoorstel Verkennings- en participatiefase Oirschot en Best opgesteld en vastgesteld (4/5 november 2024). Op grond van dit besluit hebben de gemeenteraden de opdracht aan de colleges gegeven om gezamenlijk een verkennings- en participatiefase uit te voeren met 9 bouwstenen (waarvan bouwsteen 1 en 2 al afgerond waren) en een overall-analyse:

- bouwsteen 1: rapport *'Oirschot, zelfbewuste parel in de Brainportregio'* (& Van de Laar, bij bovengenoemd raadsbesluit in Oirschot in juni 2023;
- bouwsteen 2: rapport *'toekomstBESTendig'* (BMC), bij bovengenoemd raadsbesluit in Best in september 2024;
- bouwsteen 3: financiële analyse en financiële risicoduiding beide gemeenten;
- bouwsteen 4: impactanalyse van een bestuurlijke fusie op de dienstverlening, de organisatie en de bedrijfsvoering;
- bouwsteen 5: gevolgen fusie voor bestaande samenwerkingsverbanden;
- bouwsteen 6: inzicht in oriëntatie van inwoners;

- bouwsteen 7: reflecties omliggende en (grote) regiogemeenten, de provincie Noord-Brabant en samenwerkingsverbanden;
- bouwsteen 8: identificeren van essentiële thema's door raden;
- bouwsteen 9: inzicht in kansen en zorgen van de samenleving;
- overall-analyse: een analyse door de extern adviseur over de resultaten van voorgaande bouwstenen.

De verkennings- en participatiefase is in de afgelopen maanden uitgevoerd. Conform het raadsbesluit van 4/5 november 2024 heeft het college van B&W, op basis van de resultaten van de negen bouwstenen met daarbij een onafhankelijke overall-analyse en advies door bureau & Van de Laar, een advies opgesteld in de vorm van een principebesluit. Dit principebesluit wordt met dit raadsvoorstel voorgelegd aan de beide gemeenteraden ter behandeling en besluitvorming voor het zomerreces van 2025.

Argumenten

1.1 De documenten zijn het resultaat van de verkennings- en participatiefase en vormen de onderbouwing om te komen tot het principebesluit.

De verkennings- en participatie is uitgevoerd conform de opdracht aan de colleges. Met de verkenning op de 9 bouwstenen en de overallanalyse op de resultaten is het principebesluit voorbereid.

2.1 Voor zowel Oirschot als Best is zelfstandig blijven geen toekomstbestendig scenario. De gemeenten Oirschot en Best worden daarbij gezien als geschikte, logische, complementaire en natuurlijke fusiepartners. Uit afzonderlijke onderzoeken uitgevoerd in 2023 (Oirschot, bouwsteen 1) en 2024 (Best, bouwsteen 2) blijkt dat de gemeenten Oirschot en Best al intensief en goed bestuurlijk en ambtelijk samenwerken. Er wordt bovendien veel potentie gezien om deze samenwerking in de toekomst verder te versterken, mede met het oog op de toekomstbestendigheid van de huidige organisaties en de uitdagingen die voor hen liggen.

Deze conclusies staan in de bouwstenen 1 en 2:

- In 2023 heeft Oirschot een evaluatie laten uitvoeren naar de netwerksamenwerking. In het rapport *'Oirschot, zelfbewuste parel in de Brainportregio'* (& Van de Laar) (bouwsteen 1) staat het advies om met één partnergemeente, bij voorkeur Best, een vorm van vergaande en formele ambtelijke krachtenbundeling te verkennen waarbij een bestuurlijke fusie het onlosmakelijke en gedeelde perspectief tussen de samenwerkende gemeenten moet zijn.
- In 2024 heeft Best een quickscan laten uitvoeren naar de toekomstbestendigheid van Best in termen van realisatiekracht. In het rapport *'toekomstBESTendig'* (BMC) (bouwsteen 2) staat de conclusie dat zelfstandig blijven geen toekomstbestendig scenario is om de bestuurlijke doelen en opgaven te kunnen blijven realiseren. Gebleken is dat er draagvlak is voor een bestuurlijke fusie met Oirschot. Oirschot wordt gezien als een geschikte, logische, complementaire en natuurlijke fusiepartner voor Best.

2.2 Het raadsvoorstel in de vorm van een principebesluit is het resultaat van de verkennings- en participatiefase Oirschot en Best.

Bij besluitvorming over het initiatiefvoorstel Verkenning- en participatiefase Oirschot en Best in de raadsvergaderingen van 4/5 november 2024 hebben beide gemeenteraden het college van B&W opdracht gegeven om het principebesluit voor te bereiden. De participatie- en verkenningsfase is uitgevoerd en afgerond conform het plan van aanpak, dat na reflectie en afstemming met de gemeenteraden, in december 2024 is vastgesteld door beide colleges van B&W. Het plan van aanpak is uitgevoerd met de afgesproken bouwstenen, vanuit een gezamenlijke projectorganisatie en conform het afgesproken tijdpad. De gemeenteraden zijn tussentijds geïnformeerd en betrokken.

Met het principebesluit wordt een voornemen tot herindeling uitgesproken en wordt aan de colleges van B&W opdracht gegeven om een herindelingsontwerp op te stellen. Het principebesluit bevat de vier elementen zoals beschreven in het Handboek gemeentelijke herindeling, namelijk:

- dat de gemeente tot herindeling wil overgaan (beslispunt 2);
- in welke samenstelling (met wie) de gemeente wil herindelen (beslispunt 2);
- wanneer de beoogde datum van herindeling is (beslispunt 2);
- hoe de gemeente de herindelingsprocedure wil inrichten (beslispunt 3)

2.3 De resultaten van de 9 bouwstenen vormen de grondslag om het principebesluit te nemen om per 1 januari 2028 te komen tot een reguliere samenvoeging van de gemeenten Oirschot en Best

De verkenning van de 9 bouwstenen heeft geresulteerd in 9 rapporten waarin feitelijke inzichten en (bestuurlijke) afwegingen zijn beschreven. In de rapporten zijn niet alleen zaken opgenomen die onderstrepen dat er belang en meerwaarde is om te besluiten tot een samenvoeging. Ook aandachtspunten en zorgen zijn in de rapporten opgenomen. In onderstaande argumenten (2.4 t/m 2.10) komt de inhoudelijke onderbouwing van het principebesluit op basis van de 9 bouwstenen aan bod.

2.4 De lokale opgaven en regionale context vragen om versterking bestuurs- en realisatiekracht

De forse maatschappelijke opgaven in de Brainportregio, waaronder woningbouw, bereikbaarheid, voorzieningen en leefbaarheid, vragen om voldoende schaalomvang en bestuurskracht. De gemeenten Oirschot en Best opereren in deze dynamische regio, waarin invloed aan de overlegtafels essentieel is voor het kunnen realiseren van lokaal beleid. Het gaat om forse opgaven nu en in de toekomst. In rapport 4 'Impactanalyse organisatie, bedrijfsvoering en dienstverlening' komen de forse opgaven aan bod. Geconcludeerd wordt dat versterking van uitvoering en bestuurskracht nodig is voor de groeiende lokale en regionale opgaven.

Voor beide gemeenten liggen er andere accenten en gewichten ten aanzien van het belang en de urgentie van de samenvoeging. Een belangrijk perspectief hierbij is de verwachting dat door de samenvoeging de positie van Best en Oirschot gezamenlijk versterkt wordt in de regio. Dit perspectief wordt gedeeld door de geïnterviewde stakeholders zoals omliggende gemeenten en samenwerkingsverbanden.

Een fusie leidt tot een robuustere organisatie (circa. 360 fte aan te vullen met fte voor nieuwe, extra opgaven), met voldoende strategische denkkraft, specialistische functies en ontwikkelperspectief voor medewerkers. Dit vergroot het vermogen om de kerntaken, ambities en regionale opgaven duurzaam waar te maken, met behoud van nabijheid en kwaliteit van dienstverlening. De herindeling draagt daarmee bij aan een balans tussen opgaven en realisatiekracht, waarbij ontwikkelingen op de arbeidsmarkt (krapte) onverminderd voor uitdagingen kunnen zorgen.

De kansen die in het proces van gemeentelijke herindeling worden benoemd, zoals versterking van voorzieningen en verbetering van de dienstverlening, creëren verwachtingen bij inwoners, ondernemers, partners en personeel. Het is belangrijk dat deze verwachtingen door het gemeentebestuur worden nagestreefd om teleurstelling te voorkomen.

2.5 Huidige ambtelijke organisaties staan (in de toekomst) onder druk om opgaven zelfstandig te dragen

De analyses van de ambtelijke organisaties in de bouwstenen 1, 2 en 4 tonen aan dat zowel gemeente Oirschot als Best kampen met kwetsbaarheden in de ambtelijke organisatie, waaronder hoge externe inhuur, cruciale eenpitters, strategische onderbezetting en een krappe arbeidsmarktpositie.

In de gemeente Oirschot is de disbalans tussen opgaven en realisatiekracht het grootst, maar ook in Best is sprake van een toenemende kwetsbaarheid.

2.6 Gemeentelijke herindeling biedt financiële robuustheid en toekomstbestendige begrotingsruimte

Bij bouwsteen 3 zijn de financiële situaties van de gemeenten Oirschot en Best geanalyseerd. In rapport 3 'Balans tussen ambities en mogelijkheden' staan de conclusies van dit onderzoek. De financiële analyses laten zien dat beide gemeenten een gezonde uitgangspositie hebben, maar dat toekomstige uitdagingen (onder andere lagere uitkering uit het gemeentefonds en stijgende kosten sociaal domein) onzekerheden met zich meebrengen. Een herindeling vergroot de veerkracht om financiële tegenvallers op te vangen zonder directe impact op het voorzieningenniveau of de woonlasten.

Aandachtspunt bij het financiële onderzoek is de harmonisatie van woonlasten in de toekomstige gemeente. De harmonisatie van de woonlasten (zoals OZB, afvalstoffen- en rioolheffing) is een wettelijke verplichting en vraagt om zorgvuldige voorbereidingen en afwegingen. Hoewel de verschillen tussen de gemeenten Oirschot en Best relatief klein zijn, is het uitwerken van diverse woonlastenscenario's – bijvoorbeeld uitgaande van de laagste opbrengst, de hoogste opbrengst en een 'midden- variant' – noodzakelijk om een goede politieke afweging te maken.

2.7 Veel samenhang in samenwerkingsrelaties vormt een stevige basis voor herindeling

Als vijfde bouwsteen is onderzoek gedaan naar de gevolgen van een eventuele herindeling voor bestaande samenwerkingsverbanden. In het rapport 5 'Gevolgen voor bestaande samenwerkingsverbanden' staan de conclusies en handelingsperspectieven van dit deel van het onderzoek.

Beide gemeenten maken momenteel deel uit van grotendeels dezelfde regionale samenwerkingsverbanden, zoals de Metropoolregio Eindhoven (MRE), het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE), de Veiligheidsregio Brabant- Zuidoost (VRBZO) en de Omgevingsdienst Zuidoost- Brabant (ODZOB). Dit vergemakkelijkt de integratie van samenwerkingen en versterkt de slagkracht van de nieuwe gemeente in deze netwerken. De

nieuwe gemeente zal zich krachtiger kunnen positioneren in de samenwerkingsverbanden waarin zij nu beiden maar ieder afzonderlijk deelnemer zijn. Denk aan de positionering - als derde gemeente van de regio - binnen VRBZO, GGD, ODZOB, MRE en SGE. Dit biedt kansen en schept verantwoordelijkheden.

2.8 Oriëntatie van gemeenten op elkaar vergroot kans op succesvolle integratie

In historisch perspectief gezien vormden Oirschot en Best tot 1819 één gemeente.

De analyse van de oriëntatie van inwoners en gemeenten in bouwsteen 6 (rapport 'In beweging') laat zien dat er sprake is van interne samenhang tussen de gemeenten Oirschot en Best, onder andere in werkgelegenheid, onderwijs, winkelgedrag en culturele activiteiten. Daarnaast is er merendeels een gedeelde blik richting Eindhoven en de Brainportregio. Dit vergroot de vanzelfsprekendheid van de beweging naar een herindeling. De fusie zou de sterke punten van beide gemeenten kunnen combineren. In de zorg, cultuur, recreatie en sport kunnen gezamenlijke initiatieven de toegankelijkheid en diversiteit van het aanbod verbeteren. Gemeenten Oirschot en Best versterken elkaar. De een met de aanwezigheid van een meer stedelijke infrastructuur en een groter aanbod van voorzieningen, en de ander met de aanwezigheid van ruimte, natuur en meer cultureel en materieel erfgoed.

Aandachtspunten zijn er ook, zoals het behouden van de (lokale) identiteit van beide gemeenten en het zorgen voor een evenwichtige verdeling van voorzieningen, zodat zowel de stedelijke als landelijke gebieden goed bediend blijven.

2.9 Er is brede maatschappelijke, bestuurlijke en regionale steun voor de beweging naar een samenvoeging

De verkennings- en participatiefase laat zien dat er sprake is van een breed politiek- bestuurlijk draagvlak in beide gemeenteraden, positieve oriëntatie van inwoners en vertrouwen vanuit regiogemeenten, samenwerkingspartners en de provincie. Medeoverheden zien de gemeenten Oirschot en Best als een natuurlijke combinatie, passend bij de schaalvraagstukken van deze regio.

In het rapport van bouwsteen 7 'Reflecties vanuit de regio' staat als hoofdconclusie dan ook dat er brede en krachtige steun is in de regio voor het initiatief Best-Oirschot. Daarnaast zijn er vijf rode draden verwoord vanuit de ongeveer 20 gesprekken met medeoverheden:

- I. Herindeling Best-Oirschot is natuurlijk en biedt volop kansen
- II. Herindeling Best-Oirschot versterkt bestaande samenwerkingen
- III. Maak zorgvuldige afwegingen rondom samenwerking in de Kempen (beslispunt 5, zie bijhorend argument 4.1)
- IV. Nieuwe gemeente moet (blijven) inzetten op belang van de regio
- V. Investeer blijvend in participatie van inwoners (beslispunt 4, zie bijhorend argument 4.1 en 4.2)

Belangrijke aandachtspunten zitten vooral bij de rode draden III en V.

III. Vanuit de Kempengemeenten is zorg geuit over de positie van de GRSK. Bij een herindeling Best-Oirschot kan de gemeente Oirschot (gedeeltelijk) uit de GRSK treden, of kan de nieuwe gemeente (gedeeltelijk) toetreden tot de GRSK. Vanuit de Kempengemeenten is aangegeven dat (gedeeltelijke) uittreding van Oirschot uit de GRSK negatieve gevolgen heeft voor het ontwikkelgebied van de Kempen en dat de slagkracht van de Kempen in de grotere regio afneemt. Beslispunt 5 voorziet in het maken van een zorgvuldige afwegingen rondom samenwerking in de Kempen.

V. Het is naar mening van medeoverheden essentieel om de wensen en zorgen van inwoners nadrukkelijk een plek te geven in het proces en sentimenten serieus te nemen. Enkele gemeenten uit de Kempen en de regio Hart van Brabant wijzen daarbij op het gehoor geven aan eventuele sentimenten in de verschillende kernen als het gaat om hun oriëntatie op andere gemeenten, dan de kern Oirschot en de gemeente Best.

Beslispunt 4 voorziet in een zorgvuldig participatieproces met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners in onze gemeenten.

2.10 Inwoners zien kansen en zorgen in de herindeling.

In het participatietraject zijn kansen voor de herindeling benoemd door inwoners, zoals het versterken van de ambtelijke organisatie, behoud van voorzieningen en regie op de woningbouw. Deze signalen uit de samenleving worden meegenomen als fundament voor verdere participatieve uitwerking van het herindelingsontwerp.

In rapport 9 'Best en Oirschot samen één?' staan de resultaten van het participatieproces in vijf rode draden voor kansen voor beide gemeenten:

1. Sterkere gemeentelijke organisatie en betere dienstverlening
2. Sterkere regionale positie
3. Meer ruimte voor woningbouw
4. Financiële schaalvoordelen
5. Behoud en/of verbetering van leefbaarheid en voorzieningen

Er zijn ook zorgen naar voren gekomen:

1. Behoud van lokale identiteit en het dorpskarakter
2. Toegankelijkheid van dienstverlening
3. Oneerlijke verdeling van invloed
4. Financiële onzekerheid
5. Groene ruimte en woningbouw
6. Communicatie en informatiebehoefte

Zowel inwoners van de gemeente Oirschot als Best hechten sterk aan het eigen karakter en het gemeenschapsgevoel van hun dorpen. Met name in de Beerzen wordt grote waarde gehecht aan het behoud van de eigen identiteit.

2.11 Het principevoorstel sluit aan bij de overall-conclusie van bureau & Van de Laar in de overall-analyse.

In de overall-analyse staat dat & Van de Laar alles overwegende concludeert dat een samenvoeging van de gemeenten Oirschot en Best per 1 januari 2028 (streefdatum) een passende, zelfbewuste en krachtige beweging is voor beide gemeenten. Het herindelingsproces is vanuit de gemeenten zelf, vanuit zelfbewustzijn vormgegeven. Beide gemeenten kiezen als hoofdreden voor deze beweging om regie te houden op de eigen toekomst, de maatschappelijke opgaven aan te kunnen en de bestuurlijke continuïteit te waarborgen.

De eindconclusie is gebaseerd op 14 deelconclusies:

1. Best en Oirschot zijn onderdeel van de Brainportregio
2. Urgentie in Oirschot is onverminderd groot
3. Ook in Best noodzaak herindeling, op afzienbare termijn
4. Herindeling noodzakelijk én biedt vooral ook kansen
5. Nieuwe organisatie robuust en aantrekkelijk(er)
6. Nieuwe organisatie vraagt om impulsen
7. Financiële situaties vormen gezonde basis
8. Opgave richting '28 en verder: harmonisatie woonlasten
9. Stevige opgave in 2025: besluit rondom GRSK
10. Interne samenhang en oriëntatie op de stad Eindhoven
11. Breed draagvlak in regio voor samenvoeging
12. Eensluidende uitgangspunten nieuwe gemeente
13. Inwoners zien kansen, wel verzilveren in toekomst
14. Zorgen in samenleving adresseren in vervolg

3.1 De volgende stap richting het proces tot een reguliere samenvoeging van de gemeenten Oirschot en Best is besluitvorming over het herindelingsontwerp

Op basis van de verdiepende analyses in de negen bouwstenen, de overall-analyse en de overall-conclusie, adviseert & Van de Laar de beide gemeentebesturen om een volgende stap te zetten in het herindelingsproces Best-Oirschot. Deze stap bestaat uit het (participatief) vormgeven van een herindelingsontwerp.

Het formele proces om te komen tot een gemeentelijke samenvoeging is gebonden aan de Wet algemene regels herindeling (Wet Arhi). Hierin is ook het herindelingsontwerp opgenomen. Na het verkennend proces start het formele proces over een herindeling dat door de gemeenten op eigen initiatief is gestart, met het vaststellen van een herindelingsontwerp door de gemeenteraden van de betrokken gemeenten.

25.I000808

Oirschot

In het handboek gemeentelijke herindeling staat een globaal pad voor het formele proces:

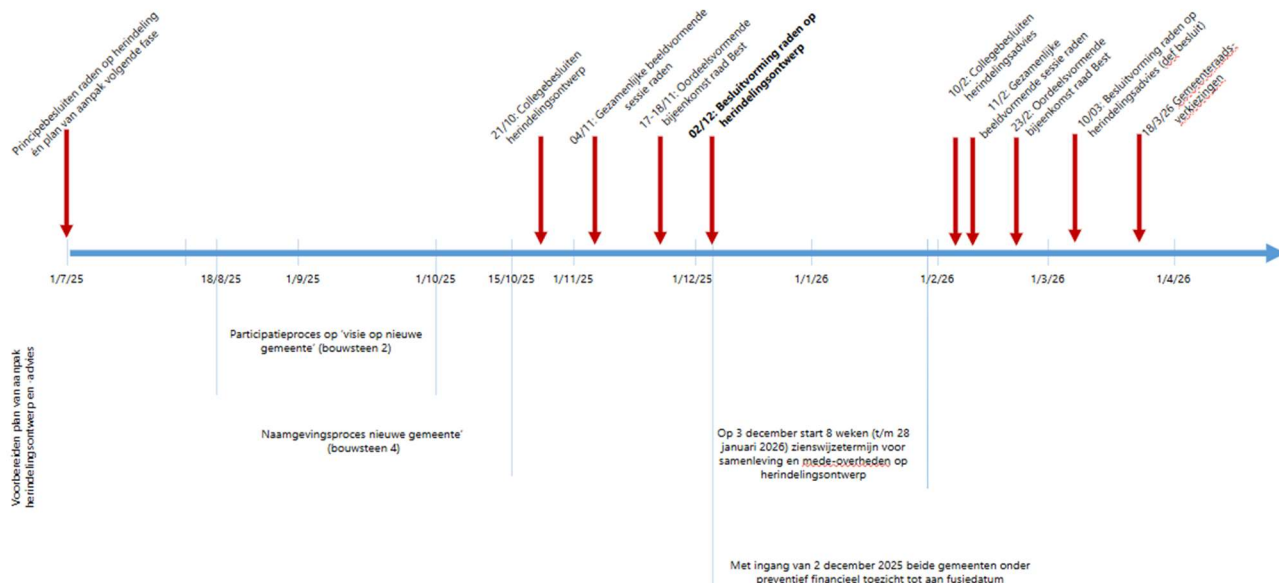
3.2 De uitgangspuntennotitie 'Vitale kernen, groene dorpen & een krachtige gemeente in de Brainportregio' bevat een gezamenlijk fundamenteel onder de (potentieel) nieuw te vormen gemeente Best-Oirschot, geformuleerd en gedragen door de gemeenteraden van Oirschot en Best.

De gemeenteraden van Oirschot en Best hebben gezamenlijk een uitgangspuntennotitie opgesteld. Deze notitie schetst een gezamenlijk politiek wensbeeld voor de nieuwe gemeente. Daarmee spreken beide gemeenteraden vroegtijdig in het herindelingsproces naar elkaar uit wat ze belangrijke waarborgen en uitgangspunten vinden voor de nieuwe gemeente. De gemeenteraden geven daarmee aan dat hun intenties over de herindeling op hoofdlijnen met elkaar overeenkomen.

3.3 Besluitvorming over het herindelingsontwerp op 2 december 2025 is noodzakelijk om een herindeling per 1 januari 2028 te realiseren

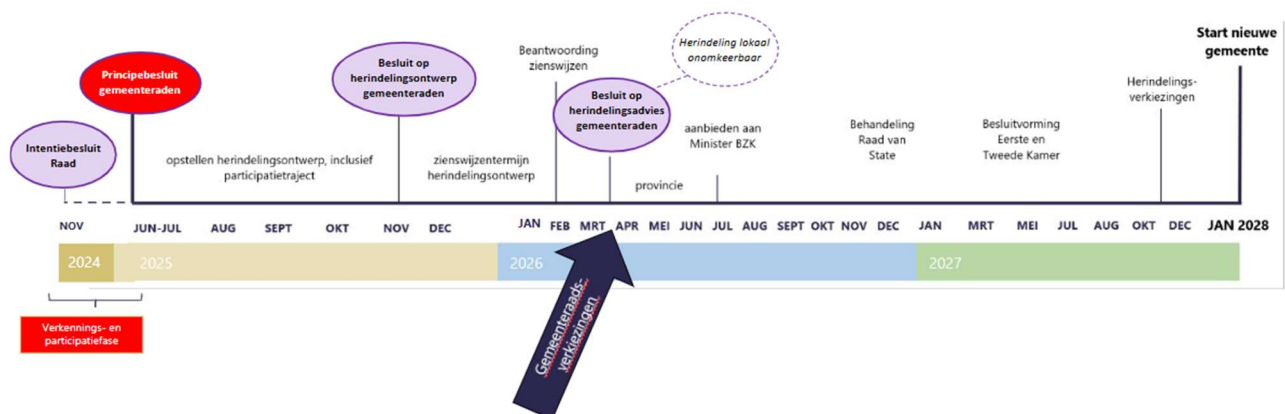
Tussen besluitvorming over het herindelingsontwerp en de feitelijke herindeling is tijd nodig. Deze tijd wordt gebruikt om het herindelingsontwerp te implementeren en een nieuwe gemeente te vormen.

Het proces tot aan de verkiezingen van 2026 ziet er als volgt uit:

Het proces tot datum herindeling ziet er als volgt uit:

4.1 Maatschappelijk draagvlak is een toetsingscriterium van het herindelingsontwerp

In de verkennings- en participatiefase zijn in bouwsteen 9 kansen en zorgen van inwoners opgehaald. In de fase 'Herindelingsontwerp Best-Oirschot' vormt participatie opnieuw een belangrijk onderdeel. In het Beleidskader gemeentelijke herindeling staat dat het kabinet het herindelingsontwerp /-advies beoordeelt naar lokaal bestuurlijk, regionaal en maatschappelijk draagvlak. Het streven van gemeenten moet zijn gericht op herindelingen die op een zo groot mogelijk draagvlak kunnen rekenen. Door inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en de gemeenteraden van Oirschot en Best actief te bevragen op aspecten van het herindelingsontwerp ontstaat een goed onderbouwd beeld van het draagvlak. Naast draagvlak kijkt het kabinet naar bestuurskracht om de lokale en regionale opgaven adequaat het hoofd te kunnen bieden en om de dienstverlening aan de inwoners te kunnen garanderen. Ook kijkt het kabinet naar interne samenhang, nabijheid van bestuur en naar regionale samenhang. Het is primair de verantwoordelijkheid van de betrokken gemeentebesturen om het maatschappelijk draagvlak voor een herindeling te beoordelen en daarin te investeren.

Er is daarom een blijvende investering nodig in participatie en communicatie richting inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Alleen door zorgen, vragen en verwachtingen goed op te halen en te betrekken bij overwegingen, kan het maatschappelijk draagvlak voor de herindeling ontstaan.

5.1 Alleen Oirschot is onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK)

Beide gemeenten zijn aangesloten bij dezelfde gemeenschappelijke regelingen (MRE, GGD, ODZOB, VRBZO en WSD), met uitzondering van de GRSK. Alleen Oirschot is onderdeel van de GRSK.

Het is van belang om mogelijke scenario's uit te werken ten aanzien van de vraag hoe we verder gaan met samenwerking met de GRSK. Bij elk scenario moeten de consequenties aan bod komen in de vorm van een impactanalyse op dienstverlening, personeel en kosten van de GRSK, de gemeente Oirschot en voor de nieuwe gemeente na herindeling.

De scenario's worden door de gemeenten Oirschot en Best samen uitgewerkt, zodat vanuit beide perspectieven helder overzicht komt op de inhoud en consequenties voor de GRSK, de gemeente Oirschot

en de nieuwe gemeente. Uiteindelijk zal besluitvorming over het uitgewerkte voorkeursscenario door de gemeente Oirschot worden genomen.

6.1 Om een zorgvuldig proces te doorlopen is het van belang om op tijd te starten met het uitwerken van personele gevolgen van de samenvoeging en de waarborgen voor het huidige personeel van de gemeenten Oirschot en Best.

De uitwerking van de waarborgen is geen onderdeel van het herindelingsontwerp, maar komt op een later moment in de herindelingsprocedure aan bod. Nu starten met de uitwerking, draagt bij aan een zorgvuldig proces en geeft eerder duidelijkheid voor medewerkers.

7.1 Het plan van aanpak is leidraad op inhoud en een tijdsplan voor de voorliggende fase om te komen tot een herindelingsontwerp

Het herindelingsontwerp wordt getoetst op verschillende inhoudelijke criteria en moet tijdig aan de raad ter besluitvorming worden aangeboden. Het plan van aanpak draagt bij aan een zorgvuldig proces waarin de verschillende elementen van het ontwerp aan bod komen en waarbij de noodzakelijke deadlines helder op rij staan.

8.1 Er is budget nodig om de Fase 'Herindelingsontwerp Oirschot en Best' uit te voeren.

De kosten voor de Fase 'Herindelingsontwerp Oirschot en Best' zijn nog niet in de begroting opgenomen. Om de fase uit te kunnen voeren is budget nodig. Onder Kosten en dekking zijn de kosten in beeld gebracht.

Risico's

2.1 Bij een no go op het principevoorstel is er onzekerheid over de toekomst in verband met de bestuurs- en realisatiekracht op alle opgaven voor beide gemeenten.

Uit het onderzoek naar de bouwstenen 1 t/m 4 komt duidelijk naar voren dat de samenvoeging tussen beide gemeenten ervoor zorgt dat de kwetsbaarheden van de gemeentelijke organisaties verminderen en zorgt voor meer bestuurs- en realisatiekracht. Deze meerwaarde gaat verloren bij een no go op het principevoorstel. De kwetsbaarheden van beide organisaties worden niet opgelost. Dit leidt tot onzekerheid over de haalbaarheid van opgaven voor de nabije en verdere toekomst.

5.1 De impact van het nog te kiezen scenario op de huidige samenwerking van Oirschot in de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK) is nog niet bekend

Hoewel er veel congruentie is in de samenwerkingsrelaties van Oirschot en Best, wijkt de deelname aan de GRSK af. Oirschot is deelnemer en afnemer van taken binnen de GRSK op het gebied van maatschappelijke dienstverlening, ICT en vergunningen, toezicht en handhaving. Best voert deze taken in eigen beheer uit. Zorgvuldige besluitvorming over de toekomstige positie van de nieuwe gemeente ten opzichte van de GRSK is nodig.

Kosten en dekking*Kosten proces tot herindelingsontwerp*

Voor het opstellen van het herindelingsontwerp, eventuele aanvullende onderzoeken en het organiseren van het participatie-, communicatie- en naamgevingsproces wordt een budget van € 200.000,- beschikbaar gesteld. Deze kosten worden voorlopig gedekt uit de algemene reserve.

Eenmalige uitkering bij herindeling

Op een later moment in het herindelingsproces ontvangen we een eenmalige algemene uitkering herindeling vanuit het Rijk. In het geval van een samenvoeging van de gemeenten Oirschot en Best keert het Rijk eenmalig in totaal, voor beide gemeenten gezamenlijk, een bedrag van EUR 5,8 miljoen uit. Dit bedrag is een lumpsum bijdrage ter dekking van eventuele frictielasten als gevolg van het herindelingsproces. Eventuele overschotten kunnen worden toegevoegd aan de reserves, eventuele tekorten dienen door de gemeenten zelf te worden afgedekt.

Participatie

Voorliggend raadsvoorstel is het resultaat van de verkenning- en participatiefase. Tijdens deze fase zijn de volgende doelgroepen betrokken:

- *Inwoners*: via online vragenlijsten (791 ontvangen reacties in Oirschot en 949 ontvangen reacties in Best) en verschillende bijeenkomsten zijn inwoners gevraagd naar hun reflecties op de onderzoeksbevindingen en naar hun beelden bij de kansen en zorgen gepaard gaande met een samenvoeging. In rapport 9 zijn de opbrengsten van de participatie verwoord.
- *Medeoverheden*: ten behoeve van bouwsteen 7 zijn bestuurlijke gesprekken gevoerd met omliggende gemeenten, met de gedeputeerde van de provincie Noord-Brabant, met de voorzitters van het SGE, de MRE en Brainport Development en met de grotere GR-en, zoals VRBZO, GGD Brabant-Zuidoost en ODZOB. De bevindingen uit deze gesprekken staan in rapport 7.
- *Medewerkers*: de input van medewerkers is meegenomen in bouwsteen 4.
- *Strategisch Team Best en Managementteam Oirschot*: de input van deze teams is meegenomen in bouwsteen 4.
- *Ondernemingsraad*: de ondernemingsraden van de gemeenten Oirschot en Best zijn een aantal keer in overleg met elkaar geweest. Zij hebben input geleverd bij bouwsteen 4.

Communicatie

Het principebesluit heeft veel impact op beide gemeenten. Dit is reden om actief intern en extern te communiceren na besluitvorming over dit raadsvoorstel. Dit gebeurt door publicatie van een artikel waarin het besluit wordt toegelicht. Deze wordt onder andere gepubliceerd op de website van de gemeenten en in het Oirschots Weekjournaal/Groeiend Best.

Procedure en planning / Vervolg

De volgende stap in het herindelingsproces bestaat uit het opstellen van een herindelingsontwerp. Daarbij krijgt het college de opdracht om de voorbereiding van deze vervolgfase te starten op basis van een plan 25.I000808\blz. 12

25.I000808

Oirschot

van aanpak. In dit plan wordt onder andere aandacht besteed aan de verdere procesinrichting, benodigde onderzoeken, participatie en communicatie, de naamgeving van de nieuwe gemeente – als onderdeel van het herindelingsontwerp - de waarborgen voor het personeel én de impactanalyse van de scenario's ten aanzien van de GRSK.

Reflectie op het plan van aanpak voor de fase 'Herindelingsontwerp Oirschot en Best' vindt plaats tijdens een gezamenlijke bijeenkomst met beide gemeenteraden. De reflectie biedt de gelegenheid om richting te geven aan de verdere uitwerking van het herindelingsontwerp en het vervolgproces in goed overleg tussen raad en college vorm te geven.

Bijlagen die horen bij dit raadsvoorstel:

Nummer	Titel
25.B006726	Bouwsteen 1: 'Oirschot, zelfbewuste parel in de Brainportregio', Eindrapport
25.B006727	Bouwsteen 1: 'Oirschot, zelfbewuste parel in de Brainportregio', Bijlagenboek
25.B006728	Bouwsteen 2: 'toekomstBESTendig'
25.B006729	Bouwsteen 3: Financiële analyse en financiële risicoduiding
25.B006730	Bouwsteen 4: Impactanalyse van een bestuurlijke fusie op de dienstverlening, de organisatie en de bedrijfsvoering
25.B006731	Bouwsteen 5: Gevolgen voor de bestaande samenwerkingsverbanden
25.B006732	Bouwsteen 6: Inzicht in de oriëntatie van inwoners
25.B006733	Bouwsteen 7: Reflecties van omliggende en (grote) regiogemeenten, de provincie en samenwerkingsverbanden
25.B006734	Bouwsteen 8: Identificatie van essentiële thema's door de raden
25.B006735	Bouwsteen 9: Inzicht in kansen en zorgen van de samenleving
25.B006736	Overall- analyse - & Van de Laar
25.B006987	Begrotingswijziging

Oirschot, 20 mei 2025,

burgemeester en wethouders,

Saskia Willems-van Ulden
secretaris

Judith Keijzers-Verschelling
burgemeester

Raadsbesluit**Vergaderdatum:** 1 juli 2025**Registratienummer:** 25.I000808

De raad der gemeente Oirschot;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 20 mei 2025;

gegeven de agendering door het Presidium d.d. 20 mei 2025;

besluit:

1. Kennis te nemen van de rapporten 1 t/m 9 van de verkenning- en participatiefase en van de overall-analyse 'Best en Oirschot samen één!' (bijlagen 1 t/m 10) als uitkomst van de verkenning- en participatiefase;
2. Het principebesluit te nemen om te komen tot een reguliere samenvoeging van de gemeenten Oirschot en Best per 1 januari 2028 ;
3. De herindelingsprocedure op te starten. Het college van B&W opdracht te geven om het herindelingsontwerp op te stellen en op 2 december 2025 ter vaststelling aan de gemeenteraad aan te bieden. In deze fase, onder de naam 'Herindelingsontwerp Oirschot en Best', komt ten minste aan bod:
 - a. De visie op de nieuw te vormen gemeente met als fundament onder andere de uitgangspuntennotitie 'Vitale kernen, groene dorpen & een krachtige gemeente in de Brainportregio', de reflectie van medeoverheden en met de nader te vergaren verdiepende input van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners
 - b. De toetsingscriteria uit het beleidskader gemeentelijke herindelingen van het Rijk, waaronder lokaal en regionaal draagvlak
 - c. De naam van de nieuwe gemeente
 - d. De geografische grenzen van de nieuwe gemeente
 - e. De incidentele en structurele financiële effecten van de reguliere samenvoeging;
4. Het college van B&W op te dragen om inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en de gemeenteraden van Oirschot en Best actief te bevragen ter voorbereiding op het herindelingsontwerp;
5. Het college van B&W op te dragen om, in overleg met de gemeente Best, scenario's ten aanzien van de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK) in beeld te brengen. Onderdeel 25.I000808\blz. 14

25.I000808

Oirschot

hiervan is een impactanalyse op dienstverlening, personeel en kosten voor de nieuwe gemeente na herindeling en voor de GRSK en de gemeente Oirschot;

6. Het college van B&W op te dragen om te starten met het uitwerken van de waarborgen voor het personeel;

7. Het college van B&W op te dragen om het plan van aanpak voor de fase 'Herindelingsontwerp Oirschot en Best' te starten en dit ter reflectie en afstemming voor te leggen aan de gemeenteraad. In dit plan van aanpak komen tenminste de hiervoor genoemde opdrachten aan het college van B&W terug.

8. Voor het uitvoeren van de Fase 'Herindelingsontwerp Oirschot en Best' een budget van EUR 200.000 vanuit de algemene reserve beschikbaar te stellen en de begrotingswijziging (bijlage 25.B006987) vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Oirschot van 1 juli 2025,

De gemeenteraad,

Mark van Oosterwijk,
griffier

Judith Keijzers-Verschelling,
voorzitter